Streszczenie

Przedsiębiorczość gospodarcza jest podstawą rozwoju społeczno-gospodarczego na wszystkich rozpatrywanych poziomach (od globalnego do lokalnego). Wszelkie formy społecznej inicjatywy, które prowadzą do powstania podmiotów gospodarczych, przyczyniają się do tworzenia nowych wartości, lepszego zaspokajania potrzeb ludności i wzrostu dobrobytu społeczeństwa. Kreowanie i rozwój przedsiębiorczości są ważne dla całego społeczeństwa – od władz administracji centralnej i terenowej po różne grupy społeczne.

Każde przedsiębiorstwo działa w określonej przestrzeni fizycznej i społecznej, w narzuconych uwarunkowaniach prawnych, stąd też aby funkcjonowanie podmiotów gospodarczych mogło odbywać się sprawnie pożądane jest kreowanie warunków sprzyjających powstawaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej przez władze lokalne. Administracja na poziomie lokalnym posiada narzędzia, za pomocą których może pozytywnie oddziaływać zarówno na obecnych, jak i potencjalnych przedsiębiorców. Jest to szczególnie ważne na takich terenach jak woj. warmińsko-mazurskie, gdzie wskaźnik przedsiębiorczości jest jednym z najniższych w Polsce. Przedsiębiorstwa zagospodarowując lokalne czynniki produkcji oddziałują na miejscową przestrzeń ekonomiczną, a przez powiązania gospodarcze stymulują wzrost na poziomie regionalnym.

Ze względu na niedostatek aktualnych badań empirycznych na temat uwarunkowań rozwoju przedsiębiorczości w gminach, uwzględniających jednocześnie opinie przedstawicieli firm i władz samorządowych, celem przeprowadzonych badań i analiz była identyfikacja i ocena uwarunkowań kreowanych przez gminne władze samorządowe inicjujących powstawanie i wspierających rozwój podmiotów gospodarczych.

W toku przeprowadzonych badań wykazano, że czynnikiem stymulującym przedsiębiorczość gospodarczą w gminach woj. warmińsko-mazurskiego, który uzyskał jedną z najwyższych ocen przedsiębiorców była współpraca z gminnymi władzami samorządowymi oraz kondycja finansowa gminy. Zarządzający gminami prowadzą wielokierunkową politykę dotyczącą rozwoju przedsiębiorczości. Ponad 93% jednostek posiada strategię rozwoju, w której uwzględniono konieczność wspierania przedsiębiorczości. Przedstawiciele urzędów gmin wskazali m.in. następujące formy wsparcia przedsiębiorców: tworzenie związków i stowarzyszeń w celu koordynacji działań na poziomie ponadlokalnym, poprawę standardów obsługi inwestorów, poprawę infrastruktury, tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości i innych instytucji otoczenia biznesu, podejmowanie współpracy z różnymi podmiotami (administracją publiczną wyższego szczebla, agencjami rządowymi, innymi gminami w kraju i za granicą).

Za ważne (prawie 80%) władze lokalne uznają także tworzenie przyjaznych warunków do rozwoju biznesu. Ma to swój wyraz w zapraszaniu przedsiębiorców do uczestniczenia w sesjach rady gminy, wspólnym organizowaniu konferencji i targów. O tym, jakie narzędzia, którymi dysponuje

samorząd gminny będą zastosowane decydują osoby odpowiedzialne za lokalny rozwój gospodarczy, biorąc pod uwagę ich dostępność oraz oceniając ich skuteczność. Zarówno ¾ badanych przedsiębiorców, jak i przedstawicieli gmin było zdania, że bardzo skutecznym narzędziem wspierającym podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej jest sprawna obsługa przedsiębiorców w urzędzie gminy, a ok. $^1/_3$ przedstawicieli obu grup respondentów wskazała, że są to ulgi i zwolnienia podatkowe. Za bardzo skuteczne narzędzie wspierania przedsiębiorczości uznano również poprawę ogólnej infrastruktury technicznej gminy. Źródłem barier w prowadzeniu działalności gospodarczej może być permanentnie zmieniające się otoczenie, a także ograniczenia endogeniczne. Jak wynika z przeprowadzonych badań, przedsiębiorcy z woj. warmińsko-mazurskiego najważniejsze ograniczenia w ich działalności wiązali z jednej strony z funkcjonowaniem rynku regionalnego, w tym w szczególności z jego wielkością oraz z poziomem dochodów ludności, które wyznaczają m.in. możliwości konsumpcyjne społeczeństwa, a zatem pośrednio wpływają również na wielkość rynku. Z drugiej strony bariery te związane są z prowadzoną działalnością, która może być utrudniona przez problemy z dostępnością surowców lub niedostateczną liczbą kooperantów i dostawców. W kwestiach wielkości regionalnego rynku i dochodów ludności jako czynników ograniczających przedsiębiorczość, zbieżne opinie mieli przedstawiciele gmin. Jednak ich zdaniem to wysokie koszty pracy, obowiązujący system podatkowy, biurokracja, odległość od głównych szlaków komunikacyjnych oraz rozmieszczenie i stan infrastruktury drogowej są kluczowymi ograniczeniami rozwoju przedsiębiorczości.

Współpraca samorządowców z obecnymi i potencjalnymi przedsiębiorcami, którzy zlokalizują działalność gospodarczą na terenie określonej gminy to współcześnie bardzo ważne wyzwanie. Proaktywne nastawienie do przedsiębiorców, diagnozowanie ich potrzeb i tworzenie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na danym obszarze z zaangażowaniem potencjału endogenicznego, a także wykorzystywanie szans z otoczenia przynosi pozytywne długoterminowe efekty. Są one możliwe, jeśli działania proprzedsiębiorcze podejmowane są w oparciu o wzajemne zrozumienie potrzeb i możliwości kluczowych interesariuszy (samorządów, przedsiębiorców i lokalnej społeczności).